

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากปัจจุบัน ได้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ ทำให้ธุรกิจขนาดใหญ่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ทำให้ต้องหยุดกิจการหรือลดกำลังการผลิตลง แต่ธุรกิจที่สามารถอยู่รอดได้ในสภาวะเศรษฐกิจถดถอย คือธุรกิจขนาดย่อมที่มีความสามารถในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไปของประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นธุรกิจที่ใช้เงินทุนในจำนวนที่ต่ำกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ และยังช่วยรองรับแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเมื่อหมดฤดูกาลเพาะปลูก รวมถึงแหล่งที่สามารถรองรับแรงงานใหม่ เป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ามาหางานในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งช่วยกระจายการกระจุกตัวของโรงงาน กิจการวิสาหกิจต่าง ๆ ได้ก่อให้เกิดพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนภูมิภาคและของประเทศ (พัลลภา, 2545)

ประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศที่มีการทำเกษตรกรรมเป็นหลัก สตรีมีบทบาทและกำลังสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม แม่บ้านเกษตรกรซึ่งมีส่วนช่วยให้ผลผลิตทางด้านอาหารและเกษตรมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีบทบาทด้านเคหกิจ ด้านการทำเครื่องจักรสาน และที่สำคัญด้านการงานฝีมือทอผ้าที่มีคุณภาพ มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ ซึ่งงานทอผ้าในในประเทศไทยมีอยู่ทุกภาค แต่ละท้องถิ่นจะมีเอกลักษณ์ไม่เหมือนกัน มีจุดเด่นของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งงานทอผ้าในท้องถิ่นถือเป็นสินค้าส่งออกที่ทำรายได้เข้าประเทศที่สำคัญอีกชนิดหนึ่ง และเป็นงานที่สร้างรายได้ให้กลุ่มแม่บ้านในการเพิ่มอาชีพ ทำให้สตรีมีบทบาทสำคัญในการอยู่ในสังคมในยุคปัจจุบัน นอกเหนือจากงานบ้านงานเรือนทุกอย่างเป็นไปตามวิถีทางที่เคยทำมาแต่บรรพบุรุษ ทั้งบุรุษและสตรีก็สามารถผลัดกันหน้าที่และช่วยเหลือกันและกัน (เกษตรจังหวัดเชียงใหม่, 2539)

จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการรณรงค์อนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำให้สินค้าจากธุรกิจขนาดย่อมได้รับความนิยมอย่างมากสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ เป็นผลทำให้อุตสาหกรรมทอผ้าพื้นเมืองมีคู่แข่งที่ดี จึงมีการขยายตัวด้านการผลิต เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด

จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดหนึ่ง ที่ได้มีการประกอบการทำธุรกิจขนาดย่อม คือ การทำธุรกิจทอผ้าของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งได้มีการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น มาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ และตอบสนองต่อนโยบายของรัฐบาล ที่ได้พยายามผลักดันให้มีธุรกิจขนาดย่อมเกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นการช่วยลดปัญหาการว่างงานและปัญหาความยากจนของเกษตรกร และยังมีมุ่งเน้น ไปถึงอุตสาหกรรมแปรรูปที่ได้มาจากสิ่งทอ เช่น อุตสาหกรรมการตัดเย็บเสื้อผ้า หรือแปรรูปไปเป็นสินค้าอื่น ๆ ที่นำมาจากสิ่งทอ และก่อให้เกิดการจ้างงานอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน

อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ได้ส่งเสริมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดำเนินการตามแนวของสำนักงานเกษตรจังหวัด ซึ่งได้เน้นกิจกรรมที่เป็นความต้องการของสมาชิกแม่บ้านเกษตรกร ทุกกลุ่มในตำบลเวียงของรวมทั้งสิ้น 7 กลุ่ม แต่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานทอผ้าจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบ้านป่าขาม กลุ่มบ้านแม่สารบ้านตอง กลุ่มบ้านศรีเมืองยู และกลุ่มบ้านวังไฮ

ดังนั้นผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรทำการวิจัย การดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าที่ประสบความสำเร็จจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบ้านป่าขาม กลุ่มบ้านแม่สารบ้านตอง กลุ่มบ้านศรีเมืองยู และกลุ่มบ้านวังไฮ ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และการพัฒนากิจกรรมด้านหัตถกรรมทอผ้า และเพื่อประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านหัตถกรรมทอผ้า โดยจะนำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาและเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะพื้นฐานของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
3. เพื่อศึกษาปัญหา แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะ ในการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

คาดว่าจะจะเป็นประโยชน์แก่บุคคล กลุ่มที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งได้ทราบถึงปัจจัยอะไรบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าทั้ง 4 กลุ่ม และสามารถที่จะทำให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปกำหนดนโยบายและวางแผนปรับปรุง พร้อมทั้งสามารถนำไปพัฒนาความรู้ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มทอผ้า และการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบ้านแม่สารบ้านตอง กลุ่มบ้านป่าขาม กลุ่มบ้านศรีเมืองยู และกลุ่มบ้านวังไฮ ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะ และการดำเนินงานของกลุ่มทอผ้า 4 กลุ่ม ในตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ดังนี้

1. คุณลักษณะพื้นฐานของสมาชิกกลุ่ม
2. การดำเนินงานของกลุ่ม เริ่มตั้งแต่การหาวัตถุดิบ เครื่องมือ ทุน ชนิดของผลิตภัณฑ์

ไปจนถึงผลตอบแทน

3. การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและบุคคลภายนอก
4. เงินทุน และรายได้ของกลุ่ม
5. ปัญหา แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะ

นิยามศัพท์

กลุ่มทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ หมายถึง การรวมตัวของสมาชิกที่ทอผ้าชนิดเดียวกัน รวมตัวดำเนินการทอผ้าเพื่อจำหน่าย มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีส่วนแบ่ง และมีรายได้จากการทอผ้า ตลอดทั้งปี

อาชีพทอผ้า หมายถึง อาชีพการทอผ้าของผู้ประกอบอาชีพทอผ้ายกดอกในจังหวัดลำพูน ซึ่งประกอบอาชีพนี้มาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี

กลุ่มแม่บ้านทอผ้า หมายถึง ภรรยาของเกษตรกรที่มีกิจกรรมทอผ้า และรวมกันเป็นกลุ่ม

เจ้าหน้าที่ส่งเสริม หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรประจำ ตำบล ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานแบบบูรณาการ

เงินทุน หมายถึง งบประมาณในการลงทุนในกิจการของกลุ่มทอผ้า ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

รายได้ หมายถึง รายได้ทั้งหมดของกลุ่มที่ได้จากการทอผ้าของกลุ่มทอผ้า ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินกิจกรรมด้านหัตถกรรมทอผ้าของกลุ่มทอผ้า ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ที่ประสบความสำเร็จ

คุณลักษณะพื้นฐานของสมาชิกกลุ่ม หมายถึง ลักษณะทั่วไปทางด้านบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม ของสมาชิกกลุ่มทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่และจากบุคคลภายนอก หมายถึง การได้รับการส่งเสริมจากเจ้าหน้าที่ด้านเคหกิจ และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมทอผ้า ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกกลุ่มทอผ้าได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จัดการและพัฒนาทุกขั้นตอน เช่น การรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น การชี้ประเด็นปัญหา กำหนดนโยบาย วางแผน การจัดการ การได้รับประโยชน์ การติดตามประเมินผล และการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน

ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มทอผ้าเกี่ยวกับผลตอบแทนที่ได้รับจากการดำเนินงานของกลุ่ม การมีส่วนร่วม การดำเนินงานธุรกิจของกลุ่ม

กลุ่มทอผ้าตำบลเวียงของที่ประสบความสำเร็จ หมายถึง กลุ่มทอผ้าที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทอผ้าบ้านป่าขาม กลุ่มทอผ้าบ้านแม่สารบ้านตอง กลุ่มทอผ้าบ้านศรีเมืองยู และกลุ่มทอผ้าบ้านวังไฮ

การเปรียบเทียบการดำเนินงานของกลุ่ม หมายถึง การเปรียบเทียบด้านการดำเนินธุรกิจ การมีส่วนร่วม ผลตอบแทน ความพึงพอใจในผลประโยชน์